Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia

Jacobus <Genua, Erzbischof>

[Lyon], 20. Juli 1486

De sanctis Geruasio et Prothasio lxxxi

urn:nbn:de:bsz:31-289352

Visual Library

dicēs. Jam ei ſecuris ad radicē arboris poſita eſt.
Scdo ꝓmiſſionibus vt bonos alliceret dicēs. Pe-
nitentiā agite. appropinquabit eñ regnū celorū.
Tercio moderatiōibus. vt mediocres paulatī ad
perfectionē attraheret. Vñ turbis et publicanis ꝛ
militibus leuia īponebat. vt poſt modū ad maiora
ꝓueherent. turbis vt opib⁹ miſcōie inſiſterēt. pu-
blicanis. vt ſe ab alienoꝝ appetitu abſtinerēt. mi-
litibus vt neminē concuterēt. nulli calumniā face-
rent: et ſuis ſtipendijs contenti eſſent. ❡ 6 Et
notandū ꝙ ſanctus iohannes euangeliſta hac die
migrauit ad dñm. ſed eccl'ia ipſius feſtū in tercium
diem poſt xp̄i natiuitatē celebrandū inſtituit. q̄a
tunc eius eccl'ia dedicata fuit. Et ſolēnitas natiui-
tatis beati iohannis baptiſte in ſuo die remanſit.
Nimirū q: hec dies ab angelo gaudio natiuitatis
precurſoris autēticatus fuit. Nō aūt dogmatizādū
eſt ꝙ euāgeliſta baptiſte ceſſerit. tanꝙ minor ma-
iori. Non eñ decēs eſt quis eoꝝ maior ſit disputa-
re. Qđ etiam quodā exemplo diuinitus eſt oſtēſuꝫ
Erant eñ vt legit᷑ duo doctores theologi quorum
vnus iohannē baptiſtā. alter vero iohānē euāge-
liſtam preferebat. Tandē ſuper hoc ſolēni diſpu-
tatione indicta quilibet valde ſolicitus erat aucto-
ritates et efficaces rōnes inuenire. quibus ſuuꝫ
iohannē poſſet preferre. Adueniente aūt diſputa-
tionis die. quilibet ſanctoꝝ emulatori ſuo appa-
ruit. eiqꝫ dixit. Bene concordes ſumus in celis. de
nobis non diſputetis in terris. Tūc illi ſibi adinui-
cem et omni populo viſionē publicauerūt. et dñm
benedixerunt. ❡ Paulus hiſtoriographus longo
bardorū romane eccl'ie dyaconus. et caſſinenſis
monachus. cū deberet quadā vice cereū cōſecrare
fauces eius rauce facte ſunt. cū prius vocalis eſſet
Ut ergo vox ſibi reſtitueret᷑. hymnū. ſcꝫ vt queant
laxis ꝛc. ad honorē beati iohānis cōpoſuit. Ubi in
principio petit ſibi vocē reſtitui. ſicut ꝛ zacharie re
ſtituta fuit. ❡ Oſſa mortuoꝝ animaliū vndecunqꝫ
collecta in hac die ab aliquibus cōburuntur. Cui⁹
duplex eſt cauſa vt ait iohānes beleth. Una eſt ex
antique inſtitutionis obſeruantia. Sunt eñ que-
dam animalia q̄ dracones vocātur que in aere vo
lant. in aquis natant. in terra ambulant. Quādo-
qꝫ autē dum per aera ambularēt ad libidinē conci
tabantur. et in puteis et aquis fluuialibus ſper-
ma iactabant. et inde ſequebatur letalis annus.
Contra hoc ergo iſtud inuentū fuit remediū. vt de
oſſibus animaliū rogus fieret. et ſic talia animalia
fumus fugaret. Et quia iſtud maxime hoc tēpore
fiebat. ideo iſtud adhuc ab aliquibus obſeruatur.

Alia cauſa eſt ad repreſentandū quia oſſa ſancti
iohānis in ſebaſte ciuitate ab infidelibus cōbuſta
fuerunt. Ferunt᷑ etiā facule ardētes q: iohānes fuit
lucerna ardēs et lucēs. Et rota vertit᷑ quia ſol tūc
in circulo deſcēdit ad ſignificandū ꝙ fama iohānis
qui xp̄s putabat᷑ deſcendit. ſcđm ꝙ ipſe teſtimoniū
ꝑhibuit dicēs. Me oportet minui. illū aūt creſce-
re. Hoc ſignificatū eſt ſcđm ꝙ dicit aug̃. In eorū or-
tibus. et in eorū mortibus. In eoꝝ ortibus q: cir-
ca natiuitatē iohānis dies incipiūt decreſcere. cir
ca natiuitatē xp̄i creſcere. Juxta illud. Solſticium
decimo xp̄m prēit atqꝫ iohannē. Itē in eorū morti
bus quia corpus xp̄i in cruce fuit exaltatū corpus
iohannis capite minoratū. Refert paulus in hiſto-
ria longobardorū ꝙ rocharith rex longobardorū
iuxta eccleſiā ſancti iohannis baptiſte cum multo
ornatu ſepultus fuit. Quidā vero cupiditate ille-
ctus nocte ſepulcrum aperiens abſtulit vniuerſa.
Cui beatus iohānes apparēs dixit. Cur auſus fui
ſti tangere michi cōmiſſuꝫ. Eccleſiā meā de cetero
ingredi nō valebis. Qđ vtiqꝫ ſic euenit. Nam qui-
cunqꝫ predictaꝫ eccleſiam intrare volebat quaſi a
validiſſimo pugile guttur eius feriebatur et ſic ſu
bito retro ruebat.

❡ De ſanctis Geruaſio. et prothaſio. lxxxi.

Geruaſius a gerar quod eſt ſacrum et vas.
vl' a geua qđ eſt incolat⁹ et ſyor paruulus
quaſi ſacer per vite meritū. vas per virtu-
tum receptaculum. peregrinus per mundi ꝯtēptū

¶ De ſanctis geruaſio et prothaſio

paruulus per ſui deſpectū. ¶ Prothaſius a pro-
thos qđ eſt primū. ⁊ ſios deus ſiue diuinus. vel a
ꝓcul ⁊ ſtaſis qđ eſt poſitio: quaſi primꝰ ꝑ dignita
tem. diuinus ꝑ dilectionē. ꝓcul poſitus a mundi
affectione. Hoꝝ paſſionē ambroſiꝰ in libello ad
caput coꝝ poſito ſcriptam inuenit. A
Geruaſius ⁊ prothaſiꝰ gemini fratres: filij
fuerūt ſācti vitalis: ⁊ beate valerie. Qui
oīa ſua paupibꝰ erogātes: manebant cū
ſancto nazario: q apud ebrudunū oratoriū ꝯſtrue
bat: ⁊ ei celſus puer lapides porrigebat. Qđ ve-
ro nazariꝰ iam celſum habuiſſe narratur forte per
anticipationē accipitur: cū longe poſt eū ſibi fuiſ-
ſe oblatū ex hiſtoria nazarij colligatur. Cū autē
oēs ad neronem imꝑatorē ducerētur: ſequebatur
eos eiulans puer celſus. Quē cū vnus militū ala
pis cederet: ⁊ cedentem nazariꝰ increparet: irati
milites nazariū calcibꝰ ceciderūt: ⁊ ipm cum alijs
in carcere recluſerūt. ⁊ poſtmodū in mare p̄cipita
uerūt. Geruaſiū vero ⁊ ꝓthaſiū mediolanū duxe
runt. Nazariꝰ vero miraculoſe liberatꝰ mediola-
num venit. Eo tpe ſuꝑueniēte comite aſtaſio qui
cōtra marchomanos ꝓficiſcebat ad bellū. deorū
cultores eidem occurrerūt. aſſerētes ꝙ dij ſibi re
ſpondere ꝯtēpnerēt: niſi prius geruaſiꝰ ⁊ ꝓtha-
ſius immolarēt. Continuo igit tenētur: ⁊ vt ſacri
ficent inuitātur. Cui cū geruaſiꝰ oīa idola ſurda ⁊
muta diceret. iratus tamdiu cum plumbatis cedi
iuſſit ꝙdiu ſpm̄ exalaret. Deinde ꝓthaſiū accer-
ſiri fecit: eiq; dixit. Miſer vel tu viuere ſtude. et
noli cū fratre tuo mala morte perire. Cui protha
ſius. Quis es miſer? Ego qui te nō timeo. aut tu
qui me timere ꝓbaris? Cui aſtaſius. Ego te mi-
ſer homo quō timeo? Cui ꝓthaſiꝰ. In hoc timere
me ⁊ te ledi ꝓbaris: ſi nō ſacrificauero dijs tuis.
Si em̄ te ledi a me nequaꝗ̄ timeres: nunꝗ̄ ad ſa
crificiū idoloꝝ me ipſe cōpelleres. Tūc cū comes
in eculeū ſuſpendi iuſſit. Cui ꝓthaſius. Non tibi
comes iraſcor: qm̄ cecos oculos tui cordis attēdo
quin potiꝰ tui miſereor: q: neſcis q̄d facias. Age
igitur qđ cepiſti: vt michi cū fratre meo occurrere
poſſit benignitas ſaluatoris. Tūc comes iuſſit eū
decollari. Philippus autē ſeruus xp̄i cū filio ſuo
corpa coꝝ rapuit: ⁊ occulte in domo ſua in archa
ſaxea ſepeliuit: ⁊ libellū coꝝ ortū. finem. ⁊ vitam
continentē ad coꝝ caput poſuit. Paſſi ſunt autē
ſub nerone q̄ cepit circa annū dn̄i. lvij. Hoꝝ corpa
mltō tpe latuerūt: ſed tpe beati ambroſij hoc mō
reperta fuerūt. Ambroſio nanq; ſanctoꝝ nabo-
ris ⁊ felicis in oratione poſito: ita vt nec vigilaret
aperte nec dormiret integre. appuruerūt ei duo
pulcerrimi iuuenes veſtibus candidis. ideſt. col-
lobio ⁊ pallio induti caligulis calciati: ſecū mani
bus extēſis orātes. Orauit igitur ambroſius vt ſi
eſt illuſio nō vltra appareat. ſi aūt veritas: de-
nuo reueletur. Sil'r em̄ modo canente gallo: orā-
tes ſecum iuuenes apparuerūt. Tercia vero no-
cte defecto iam corꝑe ieiunijs: nō dormiēti ſed ſtu
pēti: cum tercia ſibi apparuere pſona: que ſimilis
paulo apl'o videbatur ſcđm ꝙ in pictura ꝓſpexe
rat. Illis tacentibus apl'us ſibi dixit. Iſti ſunt qui
nichil terrenū deſiderātes. monita mea ſecuti ſūt
Quoꝝ corpa in eo loco repies in quo ſtas. Duode
cim pedū altitudine terra coopertā archā inueni
es: ⁊ ad caput coꝝ libellū in quo ortus coꝝ conti
netur ⁊ finis. Conuocatis igitur vicinis epiſcopis
ipſe prior terrefoſſor acceſſit. ⁊ omnia ꝓut dixe-
rat ſibi paulus apl'us: inuenit. Et licet iam. ccc.
anni ⁊ vltra fluxiſſent: ita tū̄ corpa coꝝ ſunt repta
ac ſi ipſa hora ibidem fuiſſent poſita. Inſuꝑ vero
odor ſuauiſſimꝰ ⁊ mirabilis inde fragrabat B
¶ Cecus aūt quidā tangēs feretrū illuminatꝰ eſt
Et multi alij meritis coꝝ curati ſunt. ¶ In horū
ſolennitate pax inter longobardos ⁊ romanū im-
periū reformata fuit. et ideo greḡ. papa. loquet
dn̄s pacē in plebē ſuā ⁊c. in introitu miſſe cantari
inſtituit. Unde ⁊ officia partim ſanctis cōueniūt.
partim euentibꝰ q̄ ipſis cōtigere diebus. Refert
augꝰ. in li. xx. de ciui. dei. ꝙ ipſo p̄ñte ⁊ imꝑatore
et multa turba. quidā cecus apud mediolanū ad
corpora martirū geruaſij ⁊ ꝓthaſij lumē recepit.
Utrū aūt ſit p̄dictꝰ cecus an alius ignoratur. Idē
quoq; refert ibidem: ꝙ quidā iuuenis in villa vi-
ctoriana q̄ ab ypporegio. xxx. miliaribꝰ diſtat. cū
in quodā flumine equū lauaret: cōtinuo diabolꝰ
eū vexauit: ⁊ in flumen tanꝗ̄ mortuū ꝓiecit. Cū
aūt veſꝑe in eccl'ia beatoꝝ geruaſij ⁊ prothaſij q̄
ꝓpe erat cantarētur ille vocibꝰ illis quaſi ꝑcuſſus
cum grādi fremitu eccl'iā intrans altare tenebat
inde ammoueri nō valens: tanꝗ̄ ſi ibidem alliga
tus fuiſſet. Et cū demon vt inde exiret adiuraret
ille ſe eius membra amputare cū exiret minabat.
Cū ergo adiuratꝰ exiret oculus eiꝰ in maxillā fu-
ſus tenui venula dependebat: ſed in locū ſuū ſicut
potuerūt oculū reuocauerūt. Et ecce intra paucos
dies meritis ſanctoꝝ geruaſij ⁊ ꝓthaſij plene ſa-
natus eſt. Ambroſiꝰ quoq; in p̄fatione ſic ait. Hi
ſunt qui vexillo celeſti ſignati: victricia apl'i arma
ſumpſerāt: ⁊ a mūdanis nexibꝰ abſoluti: nequiſſi-
mi hoſtis vicioꝝ aciē ꝓſternētes liberi ⁊ expediti

chriſtum dñm ſunt ſecuti. O ꝙ felix germanitas: q̃ ſacris inherēdo eloquijs nullo potuit interpellari cōtagio. O ꝙ glioſa certaminis cauſa: vbi pariter coronātur quos vnꝰ vterus maternꝰ effudit.

De ſanctis iohāneꝰ ⁊ paulo. lxxxij. A

Iohannes ⁊ paulus primicerij ⁊ ꝓpoſiti ꝯſtancie filie ꝯſtātini auguſti fuerūt. Eo aūt tp̄e cū gens citbica daciā ⁊ traciā occuparet. ⁊ gallicanꝰ dux romani exercitꝰ contra p̄dictam gentem mitti deberet: conſtantiam filiam conſtantini ꝓ mercede laboris ſibi in vxorē dari petebat. Qđ etiā romani principes inſtantiꝰ fieri poſtulabāt. Pater aūt plurimū triſtabatur ſciēs filiā ſuā poſtꝙ a btā agnete ſanata fuerat in virginitatis ꝓpoſito poſitam: facilꝰ occidi poſſe ꝙ ad conſenſum inclinari. Uirgo tñ de deo ꝯfidēs patri ꝯſulit: vt eā ſibi ſpōdeat cū victor rediret. Uerumtñ duas filias ſuas quas ex vxore defuncta ſuſceperat: eidē gallicanꝰ ſecū manere ꝑmitteret. vt ꝑ eas mores ⁊ votū p̄ris ſcire poſſꝫ. Et ipſa duos prepoſitos ſuos iohannē ⁊ paulū ſibi ꝯcederet in ſpē quaſi maioris firmitatis: rogās deū vt ipſum ⁊ filias ꝯuerteret. Qđ vbi oībus placuit. gallicanus aſſumptis iohāne ⁊ paulo ⁊ copioſo exercitu ꝓficiſcitur: ſꝫ tñ a citbicaꝝ gente eiꝰ exercitꝰ frangitur. ⁊ in vrbē traciaꝝ ab hoſtibꝰ obſidetur. Tūc accedētes iohānes ⁊ paulꝰ eidē dixerūt. Fac votum deo celi: ⁊ eris victor melior ꝙ fuiſti. Qđ cū feciſſet. iuuenis in humero ferēs crucē ſtatim ſibi apparuit: eiqꝫ dixit. Sume gladiū tuū ⁊ ſequere me. Quē ille accipiēs ꝑ media caſtra iuit ⁊ ad regem vſqꝫ deueniēs: illuqꝫ occidēs. ſolo timore vniuerſum pplm̄ ſubiugauit: ⁊ romanis tributarios fecit. Duo quoqꝫ milites armati eidē apparētes. eū hincinde ꝯfirmabāt. Factꝰ igit̄ xp̄ianꝰ romā rediit: ⁊ cū multo honore ſuſceptꝰ rogauit auguſtū vt ſibi indulgeret ſi filiā minime deſpōſaret. eo ꝙ de cetero xp̄o ꝯtinēter viuere ꝓponeret. Qđ cum auguſto plurimū placuiſſet: ⁊ due filie gallicani a ꝯſtācia v̄gine ad xp̄m cōuerſe eſſent: ip̄e gallicanꝰ ducatui ceſſit: ⁊ oīa paupibꝰ tribuēs: xp̄o cū alijs ſeruis dei in pauptate ſeruiuit. Multa aūt miracula faciebat. ita vt ſolo viſu demones de obſeſſis corpibꝰ effugaret. Huiꝰ ſacre opionis fama in toto terrarū orbe intantū excreuit: vt ab oriente et occidēte venientes: viderēt virū ex patricio conſule. lauātes pedes paupeꝝ. ponentē menſā. aquā manibꝰ effundentē. languētibꝰ ſollicite miniſtrātem. ⁊ cetera ſancte ſeruitutis officia exhibentē. Conſtātino igit̄ defūcto: conſtātiꝰ ꝯſtātini magni filiꝰ arriana hereſi depꝛauatꝰ imperiū tenuit. Uerū cū ꝯſtāciꝰ frater ꝯſtātini duos filios ſcꝫ gallum ⁊ iulianū reliqſſet: ꝯſtanciꝰ imparor dictū gallum ceſarem fecit. ⁊ cōtra iudeam rebellantem miſit. Quē tñ poſtmodū interfecit. Julianꝰ vero timēs ne exēplo fratris a ꝯſtācio ꝑimeretur. monaſteriū ingreſſuſ eſt. Ubi magnā religionē ſimulās lector ordinatꝰ eſt. Qui per maleficiū demonē conſuluit reſponſuꝫ accipiēs ꝙ ad imperiū ſublimandꝰ eſſet. Poſt aliqđ tēpus vrgētibus aliqbus negocijs cōſtantius iulianū ceſarē fecit: ⁊ ip̄m in galliā deſtinauit. Qui oīa ſtrēnue agebat. Mortuo aūt conſtācio. ⁊ iuliano apoſtata in imperiū a conſtācio ſublimato. iuſſit julianꝰ vt gallicanus aut dijs immolaret aut abſcederet. Tāto eñ viro ñ audebat necem inferre. Jlle igitur alexandriā perexit. ⁊ ab infidelibꝰ ꝑ cor trāſſixꝰ martirij corona ꝑcepit. At iulianꝰ captus cupiditate ſacrilega. auariciā ſuā euāgelij teſtimonio colorabat. Nam facultates a xp̄ianis auferēs dicebat. Xp̄s veſter dicit in euāgelio. Qui nō renūciauerit oībus q̄ poſſidet non pōt meus eſſe diſcipulus. Audiēs igit̄ ꝙ iohānes ⁊ paulꝰ ex opibus quas virgo ꝯſtācia reliquerat xp̄ianos paupes ſuſtētabant: mādauit eiſdē ꝙ ſicut ꝯſtātino ita quoqꝫ ⁊ ſibi adherere deberēt. At illi dixerūt. Dū glioſi imparores ꝯſtātinꝰ ⁊ filius eius ꝯſtanciꝰ ſe eſſe ſeruos xp̄i gloriabantur: nos famlabamur eiſdē. Tu vō q̄ religionē plenā virtutibꝰ reliqſti. a te oīo receſſimꝰ: ⁊ tibi obedire cōtemnimꝰ. Quibꝰ iulianꝰ mādauit. Ego in ecclia